Oświadczenie złożone
przez senatora Adama Szejnfelda
w dniu 21 czerwca 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister edukacji Barbary Nowackiej

Szanowna Pani Minister!

W ostatnich miesiącach do mojego biura senatorskiego napływają liczne wiadomości od rodziców, uczniów oraz przedstawicieli środowisk związanych z edukacją domową, dotyczące planowanych zmian w sposobie przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych dla uczniów realizujących obowiązek szkolny poza systemem nauczania stacjonarnego. Szczególne emocje budzi kwestia ograniczenia możliwości zdawania egzaminów w formule online oraz działania kuratoriów oświaty wobec placówek prowadzących edukację domową, w tym Szkoły w Chmurze.

Edukacja domowa stała się w ostatnich latach istotnym elementem polskiego systemu oświaty. Według dostępnych danych w roku szkolnym 2024/2025 korzystało z niej blisko 58 tysięcy uczniów, a w kolejnym wedle szacunków liczba ta przekracza już 60 tysięcy. Szczególnie dynamiczny wzrost widoczny jest na przykładzie Szkoły w Chmurze, która z ok. 250 uczniów w roku szkolnym 2020/2021 rozrosła się do ok. 26 tysięcy uczniów w roku 2025/2026. Skala tego zjawiska wskazuje, że edukacja domowa przestała mieć charakter marginalny i stała się istotnym elementem współczesnego systemu edukacyjnego.

W kierowanych do mojego biura wiadomościach wielokrotnie podnoszony jest argument, że edukacja domowa nie stanowi próby unikania obowiązków szkolnych, lecz jest odpowiedzią na konkretne trudności – niestety najczęściej zdrowotne, psychiczne, ale także organizacyjne i społeczne. Wskazywane są przypadki uczniów, dla których tradycyjny model nauczania okazał się zbyt obciążający, a elastyczność edukacji domowej umożliwiła kontynuowanie nauki, rozwój pasji oraz budowanie samodzielności. W tych sprawach najbardziej poruszające są listy samych uczniów, a nie ich rodziców.

Niestety, jeśli chodzi o zainteresowanych, zasadniczą kontrowersję stanowią różne poglądy na temat egzaminów realizowanych w formie online.

Po stronie części środowisk eksperckich, kuratoryjnych oraz instytucjonalnych krytycznych wobec egzaminów przeprowadzanych zdalnie pojawiają się istotne argumenty dotyczące konieczności zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, rzetelności procesu egzaminacyjnego oraz realnej możliwości sprawowania nadzoru pedagogicznego przez dyrektorów szkół i organy państwowe. Wskazuje się, że egzamin klasyfikacyjny stanowi kluczowy element weryfikacji wiedzy ucznia, a jego organizacja powinna gwarantować porównywalność wyników oraz jednolite standardy oceniania w skali całego kraju. Z tej perspektywy podnoszone są wątpliwości dotyczące pełnej kontroli przebiegu egzaminów prowadzonych zdalnie, w tym możliwości weryfikacji samodzielności pracy ucznia, stabilności warunków technicznych oraz zapewnienia jednakowych warunków wszystkim zdającym.

Z drugiej strony środowiska związane z systemem ochrony zdrowia, edukacją, rodzice, uczniowie oraz przedstawiciele placówek oświatowych wskazują, że egzamin online często jest jedyną formą umożliwiającą realizowanie obowiązku oświatowego przez znaczną część uczniów. Podnoszą także to, że obowiązujące przepisy nie zawierają jednoznacznego zakazu przeprowadzania egzaminów w formule online, co w ich ocenie tworzy przestrzeń do organizacji takich egzaminów przez szkoły. Podkreślają oni, że rozwój narzędzi cyfrowych umożliwia wdrażanie procedur weryfikacji tożsamości, monitorowania przebiegu egzaminu oraz jego rejestracji, co może ograniczać ryzyko ewentualnych nieprawidłowości i zapewniać odpowiedni poziom kontroli. Wskazują również, że dla części uczniów, w szczególności osób z chorobami przewlekłymi, niepełnosprawnościami, trudnościami psychicznymi lub wykluczeniem komunikacyjnym, obowiązek wielokrotnych dojazdów na egzaminy stacjonarne może stanowić istotną barierę zdrowotną, logistyczną i emocjonalną, a więc groźbę wykluczenia edukacyjnego.

W przestrzeni publicznej coraz wyraźniej widoczny jest więc wielowymiarowy konflikt pomiędzy 3 równoważnymi wartościami: zapewnieniem wysokiego poziomu i wiarygodności systemu edukacji, zagwarantowaniem jednolitych i sprawiedliwych standardów egzaminacyjnych oraz koniecznością uwzględnienia indywidualnych sytuacji życiowych, zdrowotnych i społecznych uczniów. Każda z tych perspektyw opiera się na istotnych i uzasadnionych przesłankach, jednak ich pogodzenie w ramach jednego spójnego systemu regulacyjnego stanowi istotne wyzwanie legislacyjne i organizacyjne.

Wydaje się, że obecne przepisy nie w pełni nadążają za tempem zmian społecznych oraz dynamicznym rozwojem edukacji cyfrowej i modeli hybrydowych. Skutkuje to rozbieżnymi interpretacjami prawa,

różnicami w praktyce stosowanej przez poszczególne szkoły oraz narastającym poczuciem niepewności po stronie zarówno dzieci, młodzieży, rodzin, jak i instytucji odpowiedzialnych za nadzór nad systemem oświaty. W efekcie ciężar rozstrzygania tych wątpliwości często przenosi się na poziom pojedynczych dyrektorów szkół, co dodatkowo pogłębia brak jednolitości systemowej.

Uważam, że sprawa ta wymaga spokojnej i merytorycznej debaty, prowadzonej z uwzględnieniem zarówno dobra dzieci i młodzieży, jak i konieczności utrzymania wysokiego poziomu polskiego systemu edukacji oraz zaufania społecznego do procesu egzaminowania. Współczesna szkoła powinna odpowiadać na wyzwania zmieniającego się świata, jednocześnie zachowując standardy jakości i równości szans edukacyjnych.

Szanowna Pani Minister, w związku z powyższym zwracam się z następującymi pytaniami.

1. Czy ministerstwo planuje przygotowanie zmian legislacyjnych jednoznacznie regulujących sposób przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych w edukacji domowej?

2. Czy rozważane jest stworzenie jednolitych standardów technicznych i organizacyjnych umożliwiających przeprowadzanie egzaminów zdalnych przy zachowaniu odpowiedniego poziomu kontroli i wiarygodności?

3. Czy ministerstwo przewiduje możliwość wprowadzenia szczególnych rozwiązań dla uczniów z chorobami przewlekłymi, niepełnosprawnościami, trudnościami psychicznymi lub mieszkających w miejscach wykluczonych komunikacyjnie?

4. W jaki sposób resort zamierza pogodzić potrzebę utrzymania wysokiego poziomu szkolnictwa i rzetelności egzaminów z koniecznością uwzględnienia dobra dzieci oraz ich indywidualnych potrzeb zdrowotnych i życiowych?

5. Czy prowadzone są analizy dotyczące wpływu obecnych działań nadzorczych na sytuację uczniów korzystających z edukacji domowej oraz funkcjonowanie placówek realizujących tę formę nauczania?

Z poważaniem
Adam Szejnfeld
senator RP